

Paar en perik aan pesticiden, dankzij de rechtspraak

column Patrick Jansen

Trouw 230323

Verd. P 11

landen. Daar wordt veel

Terwijl Nederlandse politici in Brussel en Straatsburg lobbyden tegen de nieuwe Europese Natuurherstelwet en tegen een wet om het gebruik van pesticiden te verminderen, gebeurde er thuis iets opmerkelijks. De rechtbank Noord-Nederland verbood het gebruik van pesticiden nabij woningen in het Drentse Westerveld omdat niet duidelijk is of de middelen wel veilig genoeg zijn (Trouw, 13 juni).

De rechter zag "een gat tussen de officiële toelating van een aantal bestrijdingsmiddelen en de (ernstige) effecten die zij toch op mensen kunnen hebben". Omdat niet kan worden uitgesloten dat zij een onaanvaardbaar schadelijk effect hebben op mensen, paste de rechter het voorzorgsbeginsel toe: als iets ernstige of onomkeerbare schade kan veroorzaken moet je het niet doen.

De rechtbank baseerde zich op waarschuwingen vanuit de wetenschap. Toxicologen en artsen

Goedkeuring betekent nog niet dat je er mens en natuur mee in gevaar mag brengen

zien namelijk dat de effecten van pesticiden kunnen stapelen, en dat cocktails van pesticiden onverwachte negatieve effecten kunnen hebben. Zo wijst de Nijmeegse neuroloog Bas Bloem op een verband tussen pesticiden en de ziekte van Parkinson.

Met zulke effecten wordt op dit moment geen rekening gehouden bij de toelating van middelen, erkennen ook de organisaties die ze moeten beoordelen, het Nederlandse College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb) en de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid EFSA. Ook het gebruik van goedgekeurde pesticiden kan dus risico's opleveren.

Het gaat bij de Drentse uitspraak om een geval van lichte teelt, onbetwist kampioen pesticidengebruik: wekelijks wordt er gespoten om de boel kiemvrij te houden voor de export naar verre

verdiend, zowel door de bollenboeren zelf als door degenen van wie ze de grond voor een aantal jaren pachten. Maar wat achterblijft is een rekening in de vorm van milieuvervuiling en schade aan de volksgezondheid en natuur.

De landbouwsector zei 'verbijsterd' te zijn door de uitspraak. Immers, de rechtbank verbiedt hier een activiteit die gebruik maakt van goedgekeurde middelen. Maar goedkeuring betekent natuurlijk nog niet dat je er mens en natuur mee in gevaar mag brengen. Toch speelt de organisatie van bollentelers de vermoorde onschuld en gaat in beroep.

Twee jaar geleden deed dezelfde rechtbank ook al een opmerkelijke uitspraak over lichte teelt. Die luidde dat voor lichte teelt naast Natura2000-gebied een natuurvergunning nodig is vanwege mogelijke effecten van pesticiden en beregeningsputten op de natuur. Hiertegen werd beroep ingesteld door de provincie Drenthe - ja, u leest het goed. Het wachten is nu op de Raad van State.

Als beide uitspraken standhouden, scheppen zij een belangrijk precedent. Burgers overal in Nederland kunnen erop terugvallen om zichzelf en de natuur tegen de inzet van pesticiden te verweren als ernstige schade niet kan worden uitgesloten. Bollenboeren die nu nog overal ongestoord hun gang gaan, kunnen dan op weinig plekken nog terecht.

De gang van zaken rond de bollenteelt doet denken aan die rond stikstof. Ook daarbij waren milieuproblemen al decennia bekend, maar pakte de overheid ze onvoldoende aan vanwege korte-termijn economische belangen. En nu zitten we met een kolossaal milieuprobleem dat zich uit in een ernstig verlies van natuurkwaliteit plus een miljardenrekening die de samenleving mag betalen.

We mogen onszelf best afvragen waarom het telkens de rechter is die het voorzorgprincipe toepast, en niet de overheid. Soms lijkt het alsof de overheid bedrijven beter beschermt tegen burgers dan andersom.